

Rukopis zelenohorský u Palackého a Golla

Doporučená délka lekce: 2x45 minut,
při redukci obsahu 45 min

Počet žáků: 28

Autor: Michael Stefan

Uspořádání třídy: skupiny po 4 žácích

Návaznost lekce: utváření novodobých národních společností, popř. význam historického poznání pro současnost

Použité metody: skupinová práce, práce s textem, argumentační analýza

Výukové cíle lekce:

C1) Žák čte historický pramen a převypráví jeho obsah svými slovy

C2) Žák analyzuje historický text, nachází v něm informace z pramenných zdrojů

C3) Žák porovná stanoviska a motivy opoujících historických aktérů a určí význam historické vědy

Plnění očekávaného výstupu RVP G:

- *charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu jako poznání neuzavřeného a proměnlivého*
- *rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace*
- *vysvětlí emancipační hnutí národů i jednotlivých společenských vrstev; vymezí místo utváření českého novodobého národa v tomto procesu, včetně jeho specifických rysů*

Seznam materiálu:

- Text 1 – Rukopis zelenohorský
- Text 2 – Palacký o českých dějinách
- Text 3 – Gollova historická kritika

Zdroje a rozšiřující četba:

- *Rukopisy královédvorský a zelenohorský. Překlad Kamil Bednář. Brno Host 2010.*
- Palacký, František: *Stručný přehled dějin českých doby starší (až po rok 1526)*. Praha Odeon 1976, s. 12–14.
- Kočí, Josef: Spory o rukopisy v české společnosti. In: *Rukopisy královédvorský a zelenohorský. Dnešní stav poznání*. Sborník Národního muzea v Praze. Řada C – literární historie – sv. XIII/XIV, 1968/1969. Praha: Academia, 1969, s. 25–48.
- Mezník, Jaroslav: Rukopisy z hlediska historie. in: *Rukopisy královédvorský a zelenohorský. Dnešní stav poznání*. Sborník Národního muzea v Praze. Řada C – literární historie – sv. XIII/XIV, 1968/1969. Praha: Academia, 1969, s. 147–177.

Struktura lekce

Evokace:

Problémové otázky: Je obhájitelná lež pro dobrou věc? Jaké nástroje může využít historik, aby odhalil falešný dokument? Proč je na tisícikorunové bankovce Palacký a proč se mu říká otec národa?

Uvědomění si významu:

Učitel nastíní kontext objevu – Rukopis zelenohorský byl objeven roku 1817 a sestává z kusů dvou básní, které měly údajně pocházet z 8. stol. Spory o pravost této literární památky vyvstaly ihned po jeho objevu. Palacký patřil mezi tzv. obhájce pravosti.

Úkol 1: Žáci čtou úryvek (moderního přebásnění) *Zelenohorského rukopisu*. Nejasná slova a pasáže se konzultují ve skupinách a s učitelem. Žáci zodpovídají přiložené otázky. Převyprávějí svými slovy, o co v textu jde (**C1**).

Učitel stručně představí Františka Palackého (Otec národa, buditel, vědec a intelektuál, osobnost spjatá s Národním muzeem a Časopisem národního muzea, politik, austroslavista, autor Dějin národu českého a první filosofie českých dějin atd.).

Úkol 2: Žáci čtou úryvek Palackého *Přehledu dějin* a vypracovávají odpovědi na přiložené otázky. Společně vyhodnocení otázek a zdůvodnění (**C2**).

Učitel stručně nastíní kontext posledního textu – Rukopis zelenohorský a další dokumenty první pol. 19. st. rozpoutaly v intelektuálním prostoru bouři, která dodnes neutichla a není vyřešena. Na přelomu 19. a 20. st. znovu otevřel spor T. G. Masaryk, který vyzval vědce různých oborů, aby se vyjádřili k jejich povaze. Stanovisko odborné historie předložil Jaroslav Goll.

Úkol 3: Žáci čtou úryvky o práci Jaroslava Golla a řeší přiložené otázky (**C2**)

Reflexe:

Úkol 4: Kontrolní, reflektivní, úvahové dotazy na závěr (**C3**):

- Srovnajte postoj Palackého a Golla ohledně informací, které nám podává Rukopis zelenohorský
- Jaké úmysly a motivy mohli mít obhájci a kritici pravosti RZ?
- Jaký byl a je smysl historické vědy (na příkladu Palackého a Golla)?

Volitelně – možnost upozornit na umělecká díla, která se inspirovala látkou Rukopisů, např. Smetanova Libuše.

Komentář k lekci:

Hodina chce na tradičním tématu sporu o Rukopisy ukázat, jakou roli plnila historie a historikové v minulosti. Dotýkáme se tak manipulace a politického vlivu na historii, stejně jako ukazujeme, jak může postupovat nestranná historická věda, podávající důkazy a argumenty.

Četba pramenného a Palackého textu je obtížná, je potřeba počítat s tím, že žáci nebudou některým slovům rozumět – ta je vhodně vysvětlit.

Pramenné a historické texty jsou kráceny a upraveny pro potřeby lekce, cílem nicméně bylo zachovat dikci původních textů. V případě Rukopisu zelenohorského využíváme moderní přebásnění.

Stranou necháváme skutečnost, že sám Palacký svůj postoj k RKZ přehodnotil, že Goll kritizoval především RK apod. Pro cíle hodiny, která zjednodušuje, to není podstatné.